

MAGYAR I

Nagys. Kozma András úrnak
HUNGARIA
VI., Vilmos császár-út 55.
BUDAPEST

KERESZTÉNY NAPILAP

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T. Törvénytörvényeséki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:

DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:

DR GYÁRFÁS ELEMÉR

A délangliai partokon kedden is egész nap folytak légi csaták

Az angol repülőterek elpusztítása került sorra. — Az angolok Aalborg dán város ellen kíséreltek meg kétszer is légitámadást

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda keddi esti jelentése szerint a délangliai partok felett még folynak a légi csaták. Egyre újabb német harci és zuhanó rajok repülnek az angol partok felé. A zárt egységekben, magasságban szálló német bombázó rajokat Messerschmidt-vadászrepülőgépek védik. Nagy körzetben kísérik ezeket a gépeket, az angol védelmi vonalban réseket ütnek és risszaverik az ellenséges támadást. A német vadászrepülőraj az angol gépeket még céljuk elérése előtt visszatérítik. Az angol repülőgépek, különösen a Spitfyra-ek harci kedve hétfő óta szemmel láthatóan csökkent.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda.) Az East-Church-i angol repülőter ellen kedden intézett támadás során a német bombázók hat repülőgépsínt teljesen elpusztítottak, más épületeket felgyújtottak és nehéz légvédelmi ütegeket tettek harcképtelenné. Nehéz bombatalálatok értek a laktanyákat, s a keletkezett tűz fénye messzire elvilágított. Tíz Spitfyra-gép a földön pusztult el. Lelőttek 12 záróléggömböt is. Két nagy felfegyverzett kereskedelmi gőzösön nehéz bombacsapódásokat figyeltek meg. A fenti harcokban elért

eredményeken kívül a Themze felett lelőttek még egy Spitfyra repülőgépet.

A Német Távirati Iroda megismétli azt a korábbi jelentést, hogy angol harci repülőgépek kedden délelőtt megtámadták Aalborg dán várost. A támadásban résztvett 12 angol gép közül a légharító tüzérség és vadászrepülők 11-et lelőttek.

Röviddel az első támadás után az angolok másodszor is megtámadták Aalborgot. A második támadási hullámban 11 repülőgép vett részt. A német légharítás ezekből a gépekből ötöt lőtt le. Ezzel az aalborgi támadást végrehajtó 23 repülőgép közül 16-ot lőttek le.

Kedden estig 54 angol repülőgép pusztulásáról érkezett jelentés.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda) A keddi estig beérkezett jelentések szerint a délig megsemmisített ellenséges repülőgépek száma 38. Ebből 15-öt a földön pusztítottak el. Ehhez még hozzá kell számítani az Aalborgban lelőtt 16 gépet. Tehát keddi estig 54 angol repülőgép pusztulásáról érkezett jelentés, de még további jelentéseket várnak

A keddi összes eredmény: 96 angol és 24 német repülőgép pusztult el az egy- napi légi harcban

A német légierő eddigi legnagyobb sikere

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda szerdán reggel a legújabb beérkezett jelentések alapján közli, hogy a kedden elpusztított vagy lelőtt angol repülőgépek száma 96. Ebből 50-et a szigetország és a Csatorna feletti harcban, 16-ot az Aalborg elleni támadás során, 30-at az angliai

repülőtereken pusztítottak el. Ez a legnagyobb siker, amit a német légi erő az angol légi erő ellen egyetlen nap alatt aratott. A német veszteség száma ezen a napon 24 repülőgép. Eddig a lelőtt gépek öt főnyi legénységét sikerült megmenteni.

281 repülőgépet vesztek az angolok a legutóbbi két nap alatt

Osszefoglaló német jelentés az Anglia elleni nagy légi harcokról

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda illetékes katonai helyről a következő összefoglaló jelentést adta ki:

A német légi haderő tegnap folytatta támadásait kikötőberendezések, repülőterek, hajók, záróléggömbök és légvédelmi ütegek ellen. Bombákat dobtunk az exeteni és bristoli hadiipari telepekre és a northcollingeni nagy olajraktárra. Elpusztítottunk repülőgépszíneket, óvóhelyeket, olajtartályokat és hajógyárakat. Harminc repülőgépet a földön semmisítettünk meg. Vadászrepülőgépeink a Csatornában és a Themze torkolatánál azokra az angol hajókra vadásztak, amelyek megkísérelték, hogy a partok védelme miatt észrevétlenül

kiszökjenek a nyílt tengerre. Elsüllyesztettünk két kereskedelmi hajót, egyenként 15 ezer tonna tartalommal és két előrs hajót. Vadászrepülőgépe-

Britszomáliában megkezdődött az angol és olasz főerők összecsapása. — A csata folyik

Rómából jelentik: Az olasz véderő főparancsnokának 63. számú hivatalos jelentése a következő: A Brit-Szomáliát védő ellenséges haderő főtömegével augusztus 12-én délben egy órákor történt meg az összecsapás. Hétfőn Adadleh övezetében sorozatos kemény csatákra

ink elpusztítottak 50 ellenséges repülőgépet. Mint az elmúlt napokban Dovenél, kedden a Folkstone körüli záróléggömb-rendszert vettük célba. Tizenkét léggömböt lelőttünk. Az angol bombázók első győzelem reményében támadást kíséreltek meg a védtelen Aalborg ellen, de vadászrepülőink és légvédelmi alakulataink 16 támadó bombázó repülőgépet lelőttek, még mielőtt bombáikat ledobhatták volna. Az angolok keddi összes vesztesége 96 repülőgép, ezzel szemben csak 24 német repülőgép pusztult el. Az angolok tehát augusztus 11-től 13-ig 281 repülőgépet vesztek, míg mi mindössze 69 repülőgépet.

A német sajtó természetesen az Anglia elleni légi támadásokkal foglalkozik. A Berliner Börsenzeitung „Színtelenküli légi támadások Nagybritánia ellen” címmel ír cikket és a többi között ezeket mondja:

— Angliának most már végre hön óhajtott alkalmat nyílt, hogy bebizonyítsa légi fegyvermenének műszaki és emberanyagbeli fölényét. A három napja folyó német támadások és a három nap súlyos ember és gépvesztése után most már itt volna az ideje a bizonyítás megindításának.

A Deutsche Allgemeine Zeitung a Dánia ellen indított angol támadás súlyos veszteségeket okozó visszaverésére utalva azt írja, hogy a német légi erő hatótávolsága olyan nagyarányú, hogy a valóságban a Narviktól Biarritzig terjedő légi teret uralma alatt tartja. Amíg Anglia déli és délkeleti partjaira a német harci repülőgépek bombázóport zúdítanak, addig ez a hatalmas körzet sem marad érintetlenül.

Részletek az angol repülőterek szétbombázásáról.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda) A német légi erő által kedden bombázott angol repülőterek közül kettőn különösen pontosan találtak célba. Eredmény: több tűzvész, számtalan teleltalát a repülőterek építményeiben és gépszínekben. A futópályák a bombatölcsérekkel mindennütt a hold felszínére emlékeztetnek. A két repülőter műhelyei és óvóhelyei részben beomlottak.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda) Kedden délután a német repülőgépek a detlingi repülőter ellen intéztek támadást. Elpusztult egy nagy repülőgépsín és több épülőfélben levő szin is. Sok találat érte a műhelyeket és barakkcsoportokat, amelyek sok helyen beomlottak. A barakkok és a repülőgépszínek között levő repülőgépek egy része is elpusztult. Több, mint húsz ellenséges vadászrepülőgépet pusztítottak el.

Német veszteség a vasárnapi és hétfői harcokban: 45 repülőgép.

Berlinből jelentik: Az angol légügyi hivatal kedden azt jelentette, hogy a németek 121 gépet veszítettek a vasárnapi és a hétfői harcokban. Német illetékes helyen ezzel kapcsolatban kijelentették, hogy ez a szám, mint minden eddigi, erősen túlzott. A német véderőfőparancsnokság jelentéséből kitűnik, hogy a németek az említett napokon összesen 45 repülőgépet vesztek.

került sor. Adadlehet elfoglaltuk. A csata folyik. Ebben az övezetben lelőttünk több Blenheim-típusú repülőgépet. A harctéren megtaláltuk egy ellenséges repülőkapitány holttestét. Bombavető alakulataink eltalálták a máltai olajtartályokat és nagy tűzvészeket okoztak.

Angol beismerés a német légitámadás óriási arányáról

A német villámháború további fokozódását várják. A németek kétszerannyi repülőgépet is feláldoznak Anglia elfoglalására, mint amennyi veszteségük volt Franciaországban

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség légi szakértője az Anglia feletti légi harcokkal kapcsolatban a következő megállapításokat tette:

— Az angol légi haderő elismeri, hogy az Anglia ellen intézett légi támadások csütörtökön megkezdődött hulláma még nem érte el a villámháborúnak azt a magasságát, amelyre Németország képes. Bár a repülőgépek száma egy alakulatban nappali támadások során nem szokta meghaladni a 200-at, a támadások még nagyobb hullámban is kibontakozhatnak. Az egy nap alatt megszámlált német repülőgépek száma a csütörtöki 300-ról hétfőn már 500-ra emelkedett. Az angol támadások által a termelésben okozott fennakadás ellenére is a németeknek óriási repülőgépkészlete van. Valószínűnek látszik, hogy a naponta indítható repülőgépek számát ezerig tudják fokozni, hogy megkíséreljék a légi uralom kivívását. Még nem lehet megmondani, hogy a jelenlegi támadási hullámot partaszállási kísérlet követi-e majd és az egybe fog-e esni az Egyiptom elleni olasz támadással. Egy azonban bizonyos: a Német Birodalom Anglia ellenállásának megtörésére kétségtelenül hajlandó lesz legalább a kétszeresét feláldozni annak a repülőgéplövegnek, amibe Franciaország meghódítása került.

Az angolok a holland és német kórházak rendszeres bombázásába kezdtek.

Berlinből jelentik (Német Távirati Iroda). Egy angol bombázó repülőgép kedden hajnalban, 2 óra 5 perckor bombákat dobott egy amszterdami kórházra, miután előzőleg bombával megvilágította a célpontot. Egy bomba áttört a tetőzetet, kettő pedig a klinika udvarára esett. Megrongálta a szemészeti és fogászati klinika épületeit, egy másik bomba pedig megsemmisített egy lakóházat. Az angol bombatámadással kapcsolatban jól értesült német helyen leszögezik, hogy az amszterdami kórház tetejét előírászerűen fehér alapon vöröskereszttel jelölték meg. Az angolok tehát tervszerűen folytatják támadásaikat a genfi egyezmény oltalma alatt álló épületek ellen.

Berlinből jelentik (Német Távirati Iroda): A hollandiai katonai kórházak ellen intézett angol légi támadások után most német kato-

na: és polgári kórházak ellen intézett támadásokról érkeznek jelentések. A keddre virradó éjszaka több angol bomba hullott egy észak-németországi tengerészeti kórházra. Szerencsére csak néhány üvegház dőlt romba. Angol repülőgépek gyújtóbombát dobtak egy nyugat-németországi kórházra is. A bombák nem találtak célba, de egy halottas-házat elpusztított a tűz. A tengerészeti és polgári kórház egyaránt vöröskereszttel volt megjelölve, amit messziről lehetett látni. Az angol légi erők gépei bombatámadást intéztek egy kisebb németországi község ellen is.

„Kiképzett táborkok és tiszték nélkül a milliós embertömegek — nyájuk csupán“.

Rómából jelentik: A Stefani-iroda diplomáciai szerkesztője írja:

— Azok a brit remények, hogy az Egyesült Államok beavatkoznak a háborúba, súlyos csapást szenvedtek. Az amerikai hadügyi bizottság elnöke kijelentette, hogy egy kétmillió hadsereg felszerelése 1942 előtt lehetetlen. Hozzáfűzte, hogy további tíz hónapra lenne szükség, nem is a harci kocsik előkészítésére, hanem csupán az ahhoz szükséges rajzok el-

Pétain tábornagy francia államfő rádióbeszédet tartott

A közigazgatás megtisztításáról, a családi élet felkarolásáról, a közoktatás reformjáról szövegezte. — Me szervezik a francia fiatal-ságot. — A francia kormány rövid idő alatt Párizsba költözik

Vichyből jelentik: Pétain tábornagy kedden este beszédet mondott és több intézkedést jelentett be. A francia közigazgatás megtisztításáról, a családi élet felkarolásáról és a közoktatás reformjáról szólnak ezek az intézkedések. Még több kérdés megoldásra vár. Így: az ország megfelelő élelmezési ellátása, a menekültek visszatelepítése, a leszerelt katonák számára a munka biztosítása és a francia fiatalok életének megszervezése. Pétain tábornagy a továbbiakban üzenetet küldött a meg-

Kállay Miklós:
Báthory István

Balanyi György bevezető tanulmányával, térképpel, műmellékletekkel. — Ára fűzve 274 Lel, kötve 168 Lel.

Báthory István életének megoldására csak Kállay Miklós vállalkozhatott, ki Jokaira emlékeztető gazdag aradásu fantáziájával hiánytalanul átélte Báthory gazdag és szövevényes életének minden megspó. u) fordulatait. Olyan történelmi film perex le előtünk, melynek minden jelenete új értékkel és felismeréssel gazdagítja a mai nemzedék életét.

Dante kiadás.

készítésére, ami azt jelenti, hogy a harci kocsik talán csak évek múlva lennének elkészíthetők és kiképzett legénységgel elláthatók. Az amerikai hadügyminiszter végül közölte, hogy hat hét alatt csak 33 repülőgépet lehetett megrendelni, vagyis sokkal kevesebbet, mint amennyi angol repülőgépet a németek egy nap alatt lelőnek. A milliók hatalmas nyereségeket biztosítanak az ágyúgyárosoknak, de nem teremhetnek jól fegyverzett és begyakorolt milliós hadsereget. Néhány hónap alatt ki lehet képezni egy-egy katonát, de sem egy, sem két év alatt nem lehet kiképezni táborkokot és vezérkari tisztet, akik nélkül a milliós embertömegek nyájuk csupán, de nem a modern háború szükségleteinek megfelelően megszervezett hadseregek.

ből... no de itt a gyerek... Két éve házas, azóta minden év hozott egy gyereket. A kisleányt sem tudják tisztességgel nevelni. Ha a keresztanyja nem volna, mezítláb járna télvíz idején is. szegényszemre...

— Takarékoskodnunk kell ezentúl Annuska, még sokkal jobban, mint eddig... két gyerek egymásután, csak győzzük...

Az utolsó szavakai — maga sem tudta miért — a foga között, szinte ellenségesen mondta. Nem is mondta, inkább sziszegte, nem is az asszonynak, inkább önmagának... Mégis meghallotta, az asszony. Összerezcent. Szemében megjelent egy könnycsepp. Beesett, kékeres karját fölemelte s az anyák utánozhatatlan, örök mozdulatával a gyerek felé nyúlt, mintha féltene, mintha védeni akarná.

A férfi észrevette. Fájt neki, sértette ez a mozdulat:

— Micsoda? Védemezi a gyermeket? Ki elől? Talán előle, az apjától? Hát mi ő? — persze megint félreértette... mint mindig...

Miért is jött haza? Ó mindössze arra jó, hogy inszakadásig dolgozzon éjjel-nappal, hogy hazahozza a sok pénzt, amit az asszony elkotyvaszthat, elkölthet... s még ő sír! Mi is az: ezt a nyomorúságos zugot takarítani, azt a kis babót, káposztát megfőzni, a gyerekre ügyelni... csak nem munka... és még ő fáradt!... Most persze megint egy hélig feküdni

fog s ő főzhet magának vacsorát, vagy ehetik penészes kenyereket, ha nincs kedve kolyvasztani...

Ilyenforma gondolatok forrtak, nyüzsgöttek az agyában, szívtelen és gonosz gondolatok... pedig alapjában véve jó ember volt. Talán egy idegen lény gondolkozott most az agyában. Az az idegen lény, akit nem ismerünk, pedig hozzánk tartozik. Az a szörnyű ismeretlen, aki ott rejtezik lelkünk mélyén, lesben áll szüntelen... s ha gyengék és esendők vagyunk, egyszerre ránk tör orvul, leigazza lanyhuló akaratainkat, fölénk kerekedik. Boszszút forral az agyunkkal, ökölboszorítja a kezünket, rúgásra emeli a lábunkat... mi jók vagyunk, vérzik a szívünk... s az ismeretlen szörnyű valaki — cselekszik helyettünk.

A férfi érezte, hogy kíméletlen és csúnya, amit mond, mégis kiszaladt a száján:

— Tulajdonképpen miből is akarsz fölnevelni ezt a két gyereket?... Persze, te erre nem gondolsz, te... te csak... — még akart mondani valamit, de nyelt el, hirtelen megbánást érzett. Odament az asszonyhoz, fölébe hajolt, érdes száját odanyomta verejtékes, sápadt homlokára, azután megcsókolta a gyereket.

Fülében már elhalt a zakatolás. A munkabér e pillanatban eszébe sem jutott. Ujra ki-

Gyermekek született...

Írta: Szergej Szemjonov

Stefánt hazahívják a gyárból. A feleségének gyermeke született. Ott feküdt az asszony mellett, vörös-fehéresíkos párnába burkolva. Piros, puffadt kis fején ezér ránc. — furesa, ősi fintorok futnak át rajta, hólyagos kis szája ösztönösen mozog...

A férfi odalépett az ágyhoz. Kissé hátralt a takarót, egy pillantást vetett a gyermekre, aztán megigazította a vánkost az asszony feje alatt, de nem szólt semmit. Pedig onnan belülről, a lelke mélyéről elindult valami... talán gyengédség, talán szeretet, talán öröm, talán féltés... egyremegy... az ő szegénys szókincsében nem tudott szavakká válni az érzés.

Járkálni kezdett fel s alá a szobában, hátralt kézzel, nagy léptekkel. Gondolatban még a gyárban volt. Fülében zúgtak, zakatoltak a gépek, foga alatt még sercegett a vaspör. Arra gondolt, hogy helyére most Waszilijt, a segédmunkást állították. A gonosz Waszilijt, aki mindig azon volt, hogy őt kitérje. Ő még hazajött... pedig ma dupla órabérral dolgoznak... haza kellett jönnie, hiszen gyermekük született... másfél óra haza, másfél vissza, özszesen három óra, le fogják vonni a béré-

A spanyol újságvállalatok képviselői Göbbels német-birodalmi sajtóminiszternél

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda) Göbbels német propagandaügyi miniszter kedden fogadta a Birodalom meghívására Németországba tartózkodó spanyol lapkiadókat és főszerkesztőket. Göbbels különös örömet fejezte ki a látogatás felett és rövid beszédben foglalkozott a két országot érdeklő kérdésekkel.

Kereskedelmi szerződés Németország és Jugoszlávia között a sertéskivitel rendezéséről

Belgrádból jelentik: (Német Távirati Iroda) A Németország és Jugoszlávia közötti kereskedelmi szerződés értelmében a jugoszláv élősertés-kiviteli kontingens 2500—3000 darab. Hozzájárul ehhez még augusztus és szeptember hónapra 50 vagon szalonna és 50 vagon friss disznóhús.

Mielőtt felderítő, vagy bombázó utjukra indulnának a német repülők, pár perccel gépjük startja előtt veszik át a megbízást: hova s milyen feladatok megoldására kell repülniök? Ez a kép egyik német hadirepülőtéren készült a parancsok kiosztásáról.

buggyant egy csepp melegség a lelkéből, fel akart törni, hogy megvigasztalja, felvidítsa az aszonyt, de vigasztaláshoz szavak kellenek, meg lágy tekintetek.

Nem ismert ilyen szavakat s apró szürke szemében már nem tudott mécesét gyűjtani a szeretet.

Járt tovább fel s alá. Percek teltek el némaságban. Majd abbahagyta a járkálást, földerült az arca. Odasomfordált az ágy lábához, köhintett, hümmögött, talpával a padlót súrolgatta, mint afféle egyszerű ember, ha zavarban van. Nehezen szólalt meg.

— Te, te Annuska, azért ne búsulj ám, látjuk mi még hasznát a gyerekeknek... csak nőjjenek fel, majd keresnek ránk...

Az asszony hallotta a szavakat, de éppen csak megkoppantak a fülén s menten tovahátrékkant. Arra gondolt, hogy dolgozni, mosni fog gazdag úri házaknál. Otthonra meg foltotzást vállal. A pénzt összegyűjti s taníttatni fogja a fiát. Urat nevel belőle. Finom urat, aki tiszta szobában lakik, akinek palyolat az ágya, aki ebéd után drága szivarra gyújt, akinek finom minden szava... Melegség árasztotta el a testét. Már érezte tagjaiban az erőt, már szeretett volna fölkelni, felgyűrt karokkal odaállni a gözölgő teknő mellé, mosni tisztára, fehérre a sok-sok szennyes ruhát, keresni pénzt, sok-sok pénzt neki, a gyermeknek... aki az imént született...

Fordította: L. P.

Kiket állítottak rémhírterjesztés miatt a rögtönítélő bíróság elé

— A belügyminisztérium hivatalos közleménye —

A bucuresti rádió közölte kedd este a belügyminisztérium hivatalos jelentését a magyar irredenta propaganda miatt őrizetbe vett és letartóztatott, majd pedig a rögtönítélő bíróság elé utalt egyéneket illetően.

A belügyminisztérium hivatalos jelentése hangsúlyozza, hogy a letartóztatottokról megállapítást nyert, miszerint magyar irredenta propagandát fejtettek ki.

A letartóztatottak és a rögtönítélő bíróság elé utaltak névsora a következő: Ozsvát Dezső Szalma István, Zanen Anna és Nagy Anna nagyváradi tanítónő.

A belügyminisztérium rémhírterjesztés miatt a rögtönítélő bíróság elé utalta Pana Géza, Pétyes Sándor, Zak Valentin és Szratyá Sándor háromszékmezei illetőségű egyéneket

Olasz-görög feszültség Albánia miatt

Olaszországnak okmányszerű bizonyítékai vannak, hogy Görögország Albánia függetlensége ellen dolgozott

Rómából jelentik: A *Giornale d'Italia* szerkesztője megállapítja a görög kormány nyilvánvaló felelősségét *Dauthodza* meggyilkolásában és kifejti, hogy Athén hiába igyekszik a tényeket összezavarni és felborítani. Olaszországnak igen sok okmányszerű bizonyítéka van arra, hogy Gö-

rögország különböző formában Albánia függetlenségére tört. Görögország igen súlyos, végzetes hibákat követett el az egyesült Olaszország és Albánia ellen. Európa történelmének ebben a döntő órájában ezeket a hűnös eltévelyedéseket nem lehet eltérni.

A román kormányközlést adott ki, hogy Magyarországgal és Bulgáriával megkezdődnek a közvetlen tárgyalások

A bolgárokkal Craiovában, a magyarokkal Turnu-Severinben lesznek a megbeszélések

Rómából jelentik: A *Stefani* iroda jelenti Bucurestiből: A román kormány szóvivője a *Stefani* iroda munkatársa előtt kijelentette, hogy Magyarország és Románia és Románia és Bulgária képv-

selői a jövőhéten már közvetlenül érintkezésbe lépnek egymással. A bolgár-román tárgyalások Craiovában, a magyar-román tárgyalások Turnu-Severinben lesznek.

A bolgár miniszterelnök reményét fejezte ki, hogy a tárgyalások jól fognak végződni

Szófiából jelentik (Radio-Press): A *Curentul* legutóbbi számában a következőket írja: A folyamatban lévő román-bolgár tárgyalásokkal kapcsolatban dr. *Filoff* bolgár miniszterelnök a következő nyilatkozatot tette a sajtó munkatársai előtt:

→ Jelenleg igen fontos a mérséklet és a hidegvér. Fontos határozatokat csak ilyen légkörben lehet hozni; csak így lehet megoldani fontos kérdéseket. A bolgár nép teljes bizalommal lehet, hogy kormánya minden föle telhető

megtesz, hogy megvédje az ország érdekeit és nem fog semmit sem elhanyagolni, hogy a folyamatban lévő kérdéseket korrektül megoldja. A kérdések lényegéből érthető, hogy komplikált és nem oldható meg két-három nap alatt, mint ahogy azt igen sokan hiszik. Biztos vagyok abban, hogy minden jól fog végződni. A türelmetlenség csak árthat, sohasem hoz hasznot. A bolgár nép mindig türelmesnek és nyugodtnak bizonyult és a jövőben éppoly türellemmel fogja megvárni a kérdések végső megoldását, mint a múltban.

ŐSZI LIPCSEI VÁSÁR 1940

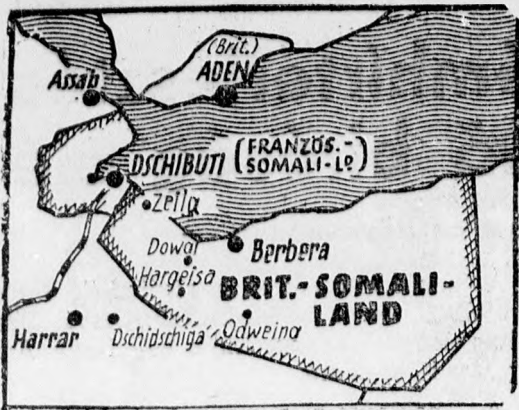
NYITVA AUGUSZTUS 25-29-IG

A vásár megtekintésével megtalálja számítását

Bármilyen felvilágosítást nyújt a

LEIPZIGER MESSAMT / LEIPZIG, (DEUTSCHLAND)

vagy LUDWIG SCHUSTER EZREDES, NEMET KONZUL ORADEA, STRADA NICOLAE IORGA No. 1. — TELEFON: 21-35.

Berlinből jelentik (Centropa-Press): Ami előrelátható volt, beteljesedett — az olaszok bevették Zeila kikötőjét és így megnyílt az út az olasz csapatok számára Berbera felé. Az olasz csapatok megfutamították az angol lovasságot. A sors keze ülözi itt az angolokat. Amikor az olaszok elfoglalták az angol mesterkedések ellenére Abessziniát, az angol propaganda azon igyekezett, hogy az olasz győzelem jelentőségét csökkentse, kijelentették, hogy Abessziniá mindaddig semmi hasznot sem hoz Olaszország számára, míg el nem foglal egy vöröstengeri kikötőt is és amíg nem lesz érezhető az olasz befolyás a szuezi csatorna mentén. Es íme a dolgok egyik-napról a másikra megváltoztak. Ma az olaszok az urak Dzsibuti kikötőjében, ha nem is formálisan, de gyakorlatilag, mivel senkisék kétkedhetik már abban, hogy a jövődő békefeltételek egyike Dzsibuti olasz birtokbavétele lesz. Azonkívül — az olaszok ma már Zeilát is birtokba vették, amely Dzsibuti mellett fekszik és rövidesen elfoglalják Berberát is.

A Zeila-Dzsibuti-Berbera vonaltól — az angol Szomáli észak-nyugati sarkától — már csak egy ugrás az adeni angol hinterlandig. Lehetséges, hogy nem lesz szükség arra, hogy a bennszülött törzsek üldözzék ki Adenből elnyomókat, ami most számukra talán soha vissza nem térő alkalom volna. De csak az ő számukra.

Az olaszoknak azonban a Vörös-tengeren más kilátásaik is nyílnak.

1. Szabadkezet kapnak Egyiptom ellen, amit most már nem csak nyugatról, hanem már délkeletről is veszély fenyegeti. Sok jel mutat már arra, hogy küszöbön áll a támadás a brit gyarmati birtokok legértékesebbje ellen. Az olaszok a jelenleg még angol és francia birtokban lévő Szuez felé is szabadkezet kapnak. Az Egyiptom elleni támadás mindenestre igen különös és rendkívüli lesz. Maguk az egyip-

Az afrikai katonai helyzet

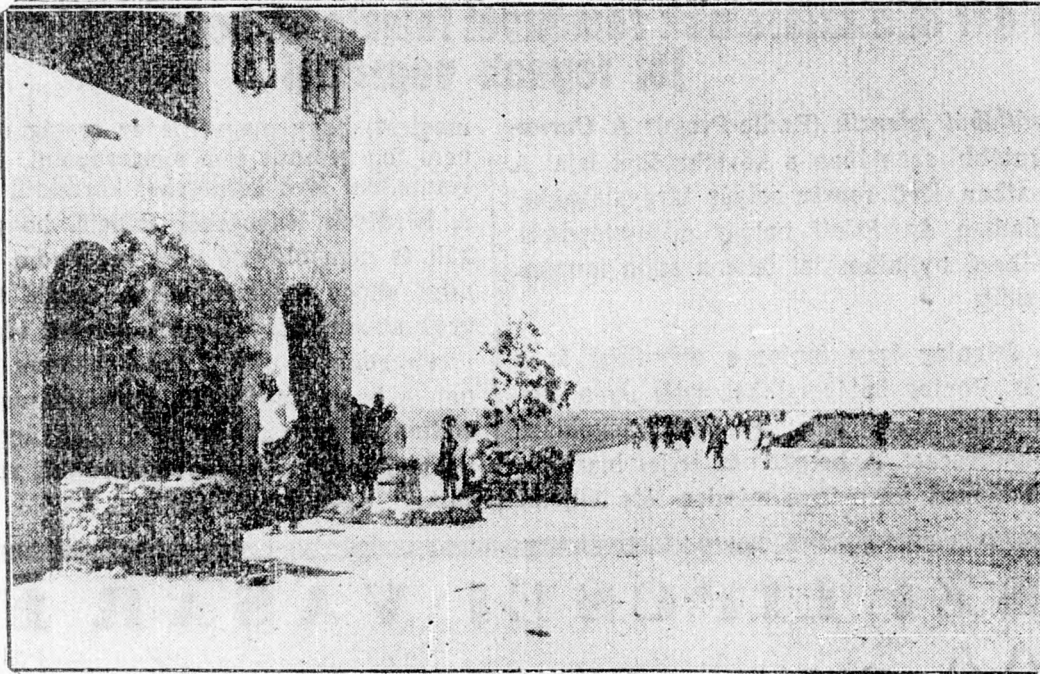
tomiak sem lesznek már sokáig az angolok oldalán. Már most is érkeznek jelentések kisebb-nagyobb felkelésekről az angolok ellen. Az egyiptomiak fiatal királya maga sem akar egyebet, mint hazája szabadságát. És főképp nem akar háborút az olaszok ellen és nem szándékszik átvenni a hadsereg vezetését a Duce ellen.

2. Az angol Kelet-Afrika felé vezető út megnyílik Brit-Szomáli elfoglalásával. Elsősorban a németek egykori birtoka, Kenya ellen irányul az olasz támadás, hogy ott ismét felhúzhassák a német lobogót.

3. Az angol középtengeri flotta petroléumforrásának, Háfának szétrombolása után büszkén jelentették ki az angolok, hogy még elegendő petroléum áll rendelkezésükre, mivel még nyitva van számukra az út a hollandiai és a perzsa gólfban lévő petroléumforrások felé. Mielőtt azonban az olaszok uralni fogják Angol-Szomáli, ezt az utat is el fogják torlaszolni. Milyen út marad még ezután az angol petroléum-ellátás számára?

4. Az Angol-Szomáliban új stratégiai pontokat foglalták el az olaszok, amelyek támogatul szolgálhatnak a tengeri- és légi-háború további folytatásához. E pontok igen értékesek, különösen azért, mert Olasz-Szomáli keleti partja kikötőkben igen szegény. Az egyetlen kikötő, — Mogadischu, — minden tekintetben elégtelennek bizonyult.

Az olasz támadás Angol-Szomáli ellen sokak számára meglepetés volt, a legnagyobb meglepetésben azonban az ott állomásozó angol katonaság részesült, amely azonnal elmenekült, mielőtt az olaszok komolyabb akcióba kezdtek. Az angolok számára azonban bizonyára nem ez lesz az utolsó meglepetés Afrikában. Németország és Olaszország elég stratégiai pont birtokában van már, hogy további döntő és meglepetésszerű csapásokat mérhessen Angliára.

Az olaszok minden erejükkel tért igyekeznek hódítani Szomáli földön, Északkeleti Afrikában. A Szomáli földet az u. n. délabessziniái árok választja el Abessziniától — amely tudvalevőleg olasz gyarmati terület — a Szomáli föld nagy része is olasz birtokban van. A kisebb rész, amely a Vöröstengernek az Indiai-óceánba való torkolatánál terül el, angol birtok. Ezért a területért folyik most a harc, miután a Szomáli földnek tisztán hadászati értéke van, ez a földrész u. i. száraz, esőszegény, forró levegőjű, sivar növényzetű, félsivatag és csak a folyók mentén van kevés, ugynevezett galériaerdő. Sátoros, pásztor szomáli nép lakja, amely az európai előnyomulást soha sem nézte türelemmel. A Szomáli föld a XIII. századtól arab térfoglalás volt, majd átmenetileg portugálok és törökök szállták meg. 1866. és 1902. között a Zanzibári szultán uralkodott a Szomáli föld felett, 1887-ben állapították meg az angol-francia és 1931-ben az olasz határt. 1936-ban foglalták el beilsőségeit az olaszok. Ez a kép Zeila Angol Szomáli kikötőjében készült.

Heves robbanás Eszakiországi egyik városában

Londonból jelentik: Az észak-írországi Ulster kerület egyik városában hétfőn reggel heves robbanás ébresztette fel a lakosságot. A robbanás oka egyelőre ismeretlen, a lakosság körében többen azt állítják, hogy kevéssel a robbanás előtt repülőgépmotor bugását hallották. — A Newyork Times jelentése szerint az angol kormány három grófságot teljes egészében elzárt a forgalom elől.

Jugoszlávia légi és tengerészeti attasét küld Moszkvába

Belgrádból jelentik: A jugoszláv kormányzótanács Popovics Zarko vezérkari ezredest moszkvai légi és tengerészeti attasévé nevezte ki. A napokban már el is utazik.

Magyarország megszüntette külügyi képviselőit a Balti országokban

Budapestről jelentik: A magyar kormány megszüntette az észtországi, lettországi és litvániai magyar királyi követséget, melynek vezetője a mindenkori finnországi magyar követ volt. A tallini, rigai és kaunasi tiszteletbeli konzulátusok likvidálása folyamatban van.

Megszüntették a politikai biztosságot az orosz hadseregben

A hadtest-hadosztály és dandárbeosztásokat vezetik be

Moszkvából jelentik: Mivel a népbiztosok intézménye már betöltötte főküldetését, a következőket határozták el:

1. A vörös hadsereg katonai népbiztosi szervei, melyek a szovjet-népbiztosok tanácsának 1937. augusztus 15-én hozott végrehajtóbizottsági ülésén létesítették, megszűnik. 2. Bevezetnek a hadtest, hadosztály és dandár beosztások a katonai iskolákban, a vörös hadsereg intézményeiben és a haditengerészetben, valamint a segéd-parancsnokok intézménye a politikai tevékenység számára. 3. Az egyes hadsereg katonai tanácsai kötelezettek arra, hogy naponkénti és hatékony ellenőrzést gyakoroljanak a hadtestek, hadosztályok és dandárok kebelében való politikai tevékenység felett.

Megállapították a világító petroléum árát

Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium rendeletet bocsátott ki, mellyel augusztus 12-vel a világító petroléum árát 2,55 leiben állapította meg kilogrammonként a finomítottnál. A maximális árban a számlabélyeg is benne van. A rendelet külön kimutatásban tünteti fel a megyeszékhelyeken érvényes nagybani és kicsinybani világító petroléumárakat, melyek 3,10–5 lei között változnak.

Még ebben a hónapban be kell szerezni a téli petroléum szükségletet

(Nagyvárad.) Kedden rendelet érkezett a városházára, a nemzetgazdasági minisztérium ellátási osztályától. A rendelet felszólítja a város vezetését, közölje ugy a katonai hatóságokkal, mint a polgári lakossággal, hogy tekintettel az előrelátható szállítási nehézségekre, amelyek a téli hónapokban bekövetkezhetnek: 1940 augusztus 31-ig mindenki szerezzen be annyi petroléumot, amennyi 1941 április 1-ig fedezze háztartása szükségleteit. A minisztérium a bekövetkező vagonhiányra való tekintettel hozta meg fenti rendelkezését. A rendelet értelmében minden család 50 kgr. petroléumot tehet el a téli hónapokra. A nemzetgazdasági minisztérium megnyugtatta a lakosságot, hogy nem kell tartania petroléum-hiánytól, mert a fogyasztási szükségletet teljes egészében ki tudják elégíteni.

Tatarescu röpirata

Lapunk tegnapi számában ismertettük Pamfil Seicaru kritikáját, melyben a *Curentul* főszerkesztője feltűnésteltő, élehangú támadást intézett Tatarescu ellen, abból az alkalomból, hogy a volt miniszterelnök „Beszarabia és Észak-Bukovina kiűritése” címen röpiratot jelentett meg. Tatarescu volt miniszterelnök röpiratát most az alábbiakban részletesen is ismertetjük:

Tatarescu Gheorghe királyi tanácsos, volt miniszterelnök azt magyarázza meg tanulmányában, hogy miképpen jutott el Románia az 1940. június 26-ikáról 27-ikére virradó éjszaka tragikus eseményeihez. A világháború után két csoport alakult ki Európában. Az egyik oldalon azok az államok állottak, amelyek a vesztes háború utáni új helyzet és a békeszerződések ellen küzdöttek, míg a másik tábor a győztes és területileg megnagyobbodott államok alkották. Természetes és a létfenntartási parancsnak megfelelő politika volt, amikor Románia a világháború után egykori szövetségeseivel nemcsak fenntartotta a kapcsolatait, hanem igyekezett ki is mélyíteni. Az egymást követő kormányok, ha belpolitikai tekintetben a legváltozatosabb eltérések voltak is közöttük, külpolitikai téren mindenkor ezt a politikát folytatták. A régi szövetségek fenntartásán és kimélyítésén kívül Románia külpolitikája újabb barátsági kapcsolatok kiépítésére is törekedett. Ezek a megállapodások és szövetségek (kiszámlált, Lengyelország, Balkán-szövetség) sohasem irányultak azonban Németország ellen.

A szomszédállamokkal való viszony ismertetése során Tatarescu királyi tanácsos részletesen foglalkozik a román-orosz kapcsolatok megjavítására irányuló kísérletekkel. Már 1923-ban a Brătianu-kormány kísérletet tett az Oroszországgal való viszony rendezésére. Az e célból Bécsbe összehívott értekezlet azonban meghiúsult, mert a szovjet-kormány azt kívánta, hogy tárgyalják meg Beszarabia kérdését is. Hát évvel később, 1929-ben Moszkvában aláírták a Briand-Kellog paktum előzetes életbeléptetésére vonatkozó egyezményt, amelyben az aláíró államok lemondtak a vitás kérdéseknek háború utján való elintézéséről. A jegyzőkönyv aláírása után Litvinov külügyi népbiztos a Szovjetszövetség és Románia között fennálló régi és komoly nézeteltérésekre emlékeztette Románia képviselőjét. Rigában 1932. januárjában újabb tárgyalások voltak egy nem-támadási egyezmény megkötése érdekében, de az egyezmény nem jött létre, mert orosz részről olyan záradék beiktatását kívánták, amelyből kitűnik, hogy a Szovjetszövetség nem ismerte el Beszarabia csatlakozását. Ugyanebben az évben, szeptemberben Genfben megint tárgyalások indultak meg a román-támadási szerződés megkötésére, de Litvinov ekkor is olyan kiegészítő egyezmény aláírását kívánta, amely ki-

mondja, hogy a nem-támadási egyezmény nem oldja meg a két állam között fennálló vitás ügyeket. 1933 júniusában Londoban aláírták azt az ismeretes egyezmény-sorozatot, amely a háborús támadó nemzetközi meghatározást szabályozta. Ebben az egyezményben a Szovjetszövetség elismerte, hogy minden terület, amelyen valamely állam tényleges hatalmat gyakorol, nem képezheti támadó fellépés tárgyát. Ezen az alapon 1934-ben a Tatarescu-kormány sikeresen helyreállította a diplomáciai összeköttetést Románia és a Szovjetszövetség között, majd az enyhült légkör bátorítására 1935-ben bevezető tárgyalások indultak meg a két állam közötti viszony végleges rendezése érdekében. Ezek a tárgyalások azonban nem jártak kézzelfogható eredménnyel, mint ahogy az azután megkísérelt közeledési politika is meghiúsult a szovjetkormány ellenállásán, amíg végül az 1939. és 1940. évbéli események olyan privilégizált helyzetet teremtettek a Szovjetszövetség részére, amelyben a Romániával való barátságos politikának semmi jelentősége sem volt a számára.

Ezen a politikai vonalon mozgott az új európai háború kitöréséig Románia külpolitikája, amelyet minden kormány és minden parlament a magáévá tett. Ezzel a politikával sikerült 22 évig megvédeni Románia határainak sértetlenségét, ez a politika — állapítja meg a volt miniszterelnök — tette lehetővé Romániának, hogy éljen és megerősödjék. A második európai háborút olyan korszakalkotó esemény előzte meg, amely a mai kor történetének egyik legjelentősebb kihatású fordulata volt: a német-orosz megegyezés. Tatarescu szerint ez az igazán világot felforgató esemény volt a döntő tényező mindazokban a lépésekben, amelyek lehetővé tették a háború kitörését és amely a Kelet-Európában utólag bekövetkezett átalakulásokat előidézte. A holnap történetírója jobban meg tudja majd állapítani, hogy az orosz-német érdekköröknek ebben az egyezményben foglalt elhatárolása milyen mértékben hatott ki Románia sorsára is.

A német-orosz megegyezés után megindult a német-lengyel háború, amely három hét alatt Lengyelország vereségével végződött. Lengyelország bukása megfosztotta Romániát az egyetlen támogatástól, amely megvédhette volna a Szovjetszövetség esetleges támadásával szemben. A norvégiai expedíció után május

Koepgen-Endrefalvy:

A szó hatalma

Hét előadást tartalmaz az egyházi szónoklatról.

Ara: 105 lei és portó.

Megrendelhető kiadóhivatalunk utján.

10-én megindult nyugaton a nagy támadás. Az egész idő alatt a román állam az 1939. szeptember 6-iki koronatanács által kinyilvánított semlegességi politika mellett tartott ki. Ezen a koronatanácson egyetlen hang sem kívánt más megoldást. Valamennyi kormány, amely azóta került az állam élére, változatlanul arra törekedett, hogy Romániát távoltartsa a háború körzetéből és hogy a szomszédországokkal fennálló vitás ügyek rendezését a háború utánra halassza el. Eljön majd az idő. — írja Tatarescu, — amikor minden megkötöttség nélkül tudomására lehet majd hozni az országnak azt az egész diplomáciai tevékenységet, amelyet ennek a két célnak az elérése érdekében fejtek ki az egymásra váltakozó kormányok és akkor majd megtudja a közvélemény, hogy mennyi nehézségen kellett a kormányoknak átmenniük és mennyi fenyegetést kellett küzdödniük.

A semlegesség érdekében folytatott diplomáciai küzdelemben Románia állandó összeköttetést tartott fenn balkáni szövetségeseivel és az 1940. februárjában Belgrádban megtartott Balkán-értekezlet és ennek a törekvésnek a jegyében zajlott le. Az 1940. március 6-iki koronatanácson ugy ennek az értekezletnek az eredményeit vizsgálták meg, mint az előző hónapokban kifejtett egész diplomáciai tevékenységet. A kormány ténykedéseit egyhangú helyeslés és jóváhagyás fogadta. Ezen a koronatanácson sem szólalt fel senki az ország magatartásának megváltoztatása érdekében. Pedig a koronatanácsnak tudomására hozták azokat a lépéseket is, amelyeket a Szovjetszövetség támadásának megakadályozására és segélyakció érdekében tett a kormány, ha a támadás mégis bekövetkezne. Az ezekre a lépésekre kapott válaszok természete után a kormány joggal hihette, hogy egyetlen nagyhatalom sem nézne jó szemmel a Szovjetszövetségnek a Dunavölgyében való előnyomulását és hogy Beszarabia kérdését az új európai rend végleges szabályozása előtt nem vetik fel, orosz támadás esetén pedig Romániát nem hagyják segítség nélkül. Molotov március 29-iki beszéde, valamint a moszkvai követnek utólag adott magyarázata egyetlen szót sem tartalmazott, amely ezt a feltevélezt megoáfolt volna.

Mindzeket a feltevéseket és minden előrejelést semmivé tették azonban az 1940. májusának és júniusának senki által nem álmódott és minden képzeletet felülmúló villámgyorsasággal bekövetkezett eseményei. Norvégia, Hollandia és Belgium elbukott, Dánia megadta magát és a történelemben páratlan ütemű sorozatos vereségek után Franciaország is letette a fegyvert. Május 10-ike tehát történelmi jelentőségű keresztút-nap volt, amely felborította Európa egész nemzetközi elhelyezkedését és rendszerét. Május 10-ike véget vetett Románia szövetségeseinek az 1918. évi győzelem által megteremtett európai rendjének és az általuk kiépített egész egyensúlyi rendszernek. Összeomlott az angol-francia barátság és ugyanakkor Olaszország is belépett a háborúba. Az olasz hadüzenet és az egész német haderőnek nyugaton való lekötöttsége szabadon hagyta Kelet-

Európát minden túlnyomó befolyás kezdeményezésének, viszont Németország hihetetlen iramú győzelme meggyorsította a Szovjetszövetség kezdeményezését. Az új helyzetben a régi kötelezettségek alapján vállalt támogatás megadása lehetetlenné vált, viszont az újabb-keletű támogatási szerződések teljesítése sem volt már lehetséges. Támogatás helyett Románia azt a kemény tanácsot kapta, hogy engedjen. Es a háború kitörésétől féltő Balkán-szövetségben államok is azt tanácsolták, hogy a béke érdekében Románia áldozza fel magát. Azok a népek, amelyekről Románia segítséget kaphatott volna, az események következtében összetört, vagy pedig megkötött kézzel állottak. Így maradt Románia a június 26-áról 27-ére virradó éjszaka rászakadt fenyegetéssel szemben teljesen magára.

Az egymásratorlódtörténelmi események drámai ésmertése után Tatarescu királyi tanácsos maga veti fel a bírálókat által hangoztatott szemrehányásokat. Egyesek — írja a volt miniszterelnök — azt állítják, hogy Románia nem lett volna egyedül, ha szövetségese lett volna Németországnak. Mások viszont azt hangoztatják, hogy nem került volna sor az orosz ultimátumra, ha bármilyen természetű egyezmény fűzte volna Romániát a Szovjetszövetséghez. Tatarescu vitába száll ezekkel a vádakkal és kimutatja, hogy Románia revízióellenes és a békeszerződések fenntartására irányuló külpolitikája mellett a múltban nem lehetett elképzelni szövetségi szerződést a revizionista hatalmak valamelyikével. Az oroszokkal viszont, szerinte, azért nem lehetett megegyezni, mert Moszkva sohasem akarta hivatalosan és nyíltan elismerni Beszarábia csatlakozását.

Tatarescu még tovább megy és azt fejtegeti, milyen helyzetbe került volna Románia, ha mégis szövetségre lép annakidején akár Németországgal, akár a Szovjetszövetséggel. Véleménye szerint a román-német szövetség sem tudta volna a június 26-iki eseményeket megakadályozni és nem védhette volna meg Romániát az orosz követelésekkel szemben. Meggyőződése szerint egy román-német szövetség hatástalanná vált volna az események nyomása alatt, Tatarescu azt állítja, hogy az orosz-német egyezményrel, amely szabad kezet biztosított Németországnak nyugaton és lehetővé tette az európai rend felszámolását, Oroszország is teljes szabadkezet biztosított magának keleti érdekkörében és így a beszarábiai kérdés megoldásában is. Ennek a megállapodásnak az érdekében a német-birodalmi kormány súlyos áldozatokra volt kénytelen. Fontos német érdekeket áldoztak fel és bizonyára nem könnyű szívvel, sokkal fontosabb érdekeket, mint amilyenek egy német-román szövetségből eredhettek volna. A német-orosz egyezmény után Németország nem segíthette volna meg Romániát a Szovjetszövetséggel szemben 1940. június 27-én.

Ha lehetett is volna barátsági szerződés kötni a szovjetkormánnyal, — folytatja Tatarescu, — a német-orosz egyezmény után ennek a szerződésnek semmi értéke nem lett volna, mint ahogy semmit sem értek a szovjet-kormány és a balti államok közt létezett szerződések.

Románia így maradt magára a 180 millió szovjetbirodalom ultimátuma előtt. Az ultimátumra csak két válasz lehetett: ellenállás, vagy elfogadás. Az ellenállás könnyebbik és ösztönösebb megoldás lett volna, de ez nemcsak egyenlőtlen háborút jelentett volna, hanem olyan háborút is, amelyben Románia nem tudta volna felhasználni minden erejét, mert más fenyegetett határokat is kellett volna védenie. A hadseregnek az orosz túlerővel szembeni elpazarlása újabb támadásokat tett volna lehetővé, amelyek a júniusi helyzetben egészen súlyos helyzetbe hozhatták volna az országot.

A június 27-ikén tartott két koronatanács elhatározta, hogy elfogadja az ultimátumot, amely nyíltan hagyja az összes utakat a jövő számára, semhogy ellenállást fejtjen ki, amely más támadásoknak is útát nyithat és ezzel magának a román államnak a létét kockáztatta volna. Tatarescu szerint a koronatanács azért határozta el az orosz ultimátum elfogadását, hogy a hadsereg érintetlenül megmaradjon

más vitatott román jogok megvédésére.

A volt miniszterelnök röviden az új dél-keleteurópai kérdésekben is állást foglal és egyedüli megoldásnak a lakosságcsereát tartja. Végül pedig azt ajánlja, hogy az ország úgy

belső, mint külső politikai életében igazodjék hozzá az új európai rendhez és bízzék abban, hogy azt a vereséget, amelyet a történelmi sors-szerűség által teremtett mostoha körülmények miatt szenvedett el, a jövő helyrehozhatja.

Egy lei nemzetvédelmi adó az 50 leien aluli eladásnál

A tűzifa mentesült a két százalékos adó alól

A Hivatalos Lap augusztus 10-i száma 184. számában közli a kétszázalékos nemzetvédelmi adó törvény módosítását abban az értelemben, hogy a jövőben az 50 leien aluli eladásoknál 1 lei nemzetvédelmi adót kell alkalmazni. Tehát az eddigi fizetési bonok felhasználásával az ilyen vásárlásoknál is kell bélyeget ragasztani, épen úgy, mint eddig az 50 leit meghaladó vásárlásoknál. Nem lehet úgy számítani az adót az 50 leit meghaladó vásárlásoknál, hogy 50 leig 1 lei, azonfelül 2 százalék, hanem az összeg után kell kétszázalékosat fizetni. Tehát például 150 leies vásárlásnál marad az eddigi 4 leies bélyeg és nem három lei, ami csak akkor lenne, ha 50 lei után 1 leit, a további 100 lei után két leit számíthatnának.

A kereskedők és iparosok tehát lássák el ma-

gukat elegendő 1 leies bélyeggel.

Mentesek az 1 leies nemzetvédelmi adó alól a házaló élelmiszer és italeladók, tehát azok, kik édességeket, kifliket, limonádét stb. árúsítanak, úgy, hogy állandó eladási hellyel nem bírnak. Mentesekek lettek a nemzetvédelmi 2 százalékos adó alól a következő cikkek: tűzifa, fehér túró, tehéntúró, tejfel, monopólbélyeges öngyújtók és kovakövek. Továbbra is mentesek maradtak a gyógyszer, állampapírok, a hatóságnak szállított áruk.

Vannak esetek, hogy több cég együttesen bevásárlót tart. Ezek vásárlásai külön kereskedelmi ügyletek és így mindegyik után jár 2 százalékos adó. Ez alól kivételt csak az az eset képez, ha egy cég fixfizetéses alkalmazottjával vásároltat, aki más cég részére ilyen szolgálatot nem tesz.

A francia nő új élethivatása

A francia családvédelem minisztere az eljövendő édesanyák új helyzetét és nagy feladatait ismertette. — A férfiak családi fizetést fognak élvezni a jövőben

Franciaországnak az otthonát gondozó többgyermekes édesanya fogja visszaadni azt a lelket, amelyet régen elvesztett

Ibarnégaray, a francia család minisztere, ismerteti a „Paris Soir”-ban azokat a rendelkezéseket, amelyek az új francia államban a francia nő új helyzetét szabályozzák.

— Az 1918 évi győzelmünk előhangja volt mai vereségünknek. — mondotta a miniszter az újságírónak, aki ebben a kérdésben meginterjúvolta őt. — Megkíséréljük, hogy 1940 évi vereségünk előhírnöke legyen a legnagyobb győzelemnek, amelyet egy nép akarhat: a saját maga fölötti győzelemnek.

— A nő, az eljövendő édesanya lesz ennek a titekzatos, felséges győzelemnek a kovácsolója, ha majd ismét megtalálja eredeti, hagyományos küldetését, azt, hogy megint az otthonhoz tartozzék, gyermekei legyenek és minden törekvésért, minden örömet az otthon ápolásában s a társadalom, a haza számára hasznos gyermekek nevelésében találja fel.

Hogyan rombolták szét a családi tűzhelyeket.

Ibarnégaray azután fejtegette a családi szellem fájdalmas elhomályosulásának történetét, ami csúcspontját épp a jelenlegi háboru előtt érte el. 1939-ben Franciaország az az állam, amely a legcsekélyebb születési és legmagasabb halálozási arányzámot mutatja fel. Ez több okra vezethető vissza. Az egyik közvetlen ok: A mai háborut megelőző husz évtizedben Franciaországban évenként 20.000 válást mondtak ki. Ez a világháboru vége óta 500 ezer megszüntetett házasságot jelent. Ehhez kell még számítani azokat, akik önként maradtak terméketlenek, s akiknek a számát nem is lehet megállapítani. Hozzájárulnak ehhez a megátolt születések, amelyek száma évi 600 ezerre rugott. És nem szabad elfelejteni, hogy a világháboruban másfélmillió férfi esett el.

A malthusianizmus érdekében kifejlesztett propaganda a háboru utáni cinizmusban, amely valósággal előkészítette a katasztrófát, kedvező talajra talált. A közérköles nemcsak, hogy türelmes volt azok iránt az asszonyok iránt, akik nem vállalták az anyaságot, hanem még biztatta, hátorította őket és mindenféle nehézségeket támasztott azokkal szemben, akiknek elég bátorságuk volt ahhoz, hogy őrizzék a francia család régi hagyományait. A magas lakbérek, a többgyermekes családok szá-

múra alkalmas lakások hiánya betetőzték a bajokat.

A családi fizetések rendszere.

A jövőben azonban a nőnek nem szabad elhagynia a családi tűzhelyet. Meg kell találnia a boldogságát az otthonban, s olyan helyzetet kell teremteni, hogy a nőnek érdeke is legyen az otthon fejlesztése, megerősítése. A jövőben a férfi nem egyéni, pusztán a saját személyi értékének megfelelő fizetést fog kapni, hanem családi fizetést, ami családjával és gyermekeinek számával fog arányban állani. Nem lesz azután egyetlen olyan asszony sem Franciaországban, akinek köteleyei lehetnek az anyaság értéke, gyermekei jövője tekintetében. Törvényes intézkedések fognak gondoskodni arról, hogy minden francia nő fel tudja nevelni gyermekeit. Mától kezdve a Lyonban létesült nagy, központi társadalomvédő szerv ekezer alkalmazottja fogja bejárni a falvakat és megtanítani a nőket, hogyan kell egy kisgyermek helyesen táplálni, ruházni, gondozni. A gyermekhalandóság, a francia társadalom vétkes fekélye a mult szomorú emlékei közé kell, hogy tartozzék.

Forradalom a közoktatásban.

Minden fiatal leány jövendő anyja, akiből, mint valami egészséges, nemes fából csak szép és egészséges gyermekeknek szabad sarjadniuk. A közoktatást forradalmasítani fogjuk. Mennyiség- és latin nyelv helyett, a gyermeknevelés tanát fogják a leányiskolákban előadni, hogy minden fiatal leány a saját maga társadalomvédőjévé váljék; azonkívül nagy súlyt fogunk fektetni a háztartástanra, hogy minden nő a lehető legjobban tudja vezetni otthonát.

A torna és sport ne legyen a jövőben versengési alkalom a leányok számára, hanem arra szolgáljon, hogy harmónikusan előkészítse a női testet az anyaságra. Szabad, egészséges, kiegyensúlyozott leányok remélhetik csak, hogy valamikor szabad, egészséges, kiegyensúlyozott gyermekeik legyenek.

Franciaország nagy testének ez az új egészséges sejt, az otthonát gondozó, többgyermekes édesanya fogja visszaadni azt a lelket, amelyet régen elvesztett.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ORADEA, II. KÁROLY KIRALY-UT 5. SZAM.

ELOFIZETESI ARAK: Belföldön: Egész évre 900 féltre 450, negyedévre 225, egy óra 75 lejt.

Magyarországon: Egész évre 50 P, féltre 25 P, negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér. — vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk sz.: 80.037.
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

Nagyboldogasszony

A világ-egyházban az Istenanya megdicsőülésének ünnepe. Az a nap, amelyen kiszakadt a legszebb lélek a földről az égbe s a világ gyöngye kiesett az Isten ölébe. „Felvétele Mária a mennybe, örvendeznek az angyalok s dicsérve magasztalják az Urat...”

Nekünk, magyaroknak, ez az ünnep ennél is több. Nagyboldogasszony napja — a szónak abban az értelmében, ahogyan ezt a megszólítást az első apostoli király használta, amikor gondoktól gyötörten, örökös hiánytámaszt keresett azon a szent Vigilián; abban az értelemben, ahogyan ezt a szépséges szót a nagy nádor esdte-imádkozta: *Magna Nostra Domina et Patrona.*

Csoda-e, ha ez az ünnep úgy odanőtt a lelkünkhez s ma még torróbban száll ég felé édesen bús énkünk, mint valaha:

— Boldogasszony Anyánkt! ...

Csoda-e?

LAPUNK legközelebbi száma, tekintettel Nagy Boldog Asszony ünnepére, pénteken, a rendes időben jelenik meg.

A NORVÉG TRÓNÖRÖKÖS FELESÉGE ROOSEVELTNE MEGHÍVÁSÁRA AMERIKÁBA UTAZOTT. Londonból jelentik: *Marta* hercegnő, a norvég trónörökös felesége elfogadta *Roosevelt* elnök feleségének meghívását. A hercegnő gyermekeivel együtt Petsamban hajóra szállt Amerika felé.

FELEMELTEK A DOHANY- ÉS CIGARETTA ARAKAT. Nagyvárad. Saját tud. Szerdán délelőtt a Monopol rendelkezésének értelmében — néhány cigaretta-fajta kivételével — félémlétek a dohány- és cigarettárait. Az áremelés az edzőbb minőségű cigarettákra is vonatkozik.

ÖNGYILKOS LETT STOROJINET MEGYE VOLT PREFEKTUSA. Bucarestből jelentik: *Clemente* Bocancia, Storojinet-megye volt prefektusa, aki a fővárosi Esplanade szállodában szállt meg, a Biserica Enei utcában lévő fürdőben agyonlőtte magát. A személyzet fegyverlövést hallott a fürdőből, ahova a meggyfőnök bement. Kinyitották az ajtót és ott találták *Bocanciát* vértócsában, holtan, homlokán mély sebbel. *Bocancia* hat bűcsülevelét hagyott hátra, közülük egyet a szolgálatos ügyészhez címezve.

Pörüljárt a tolvaj a lopott télikabátban. Nagyváradról jelentik: Az elmúlt este a Vasutca környékén szolgálatot teljesítő rendőrnek feltűnt egy parasztember, aki a rekkenő melegben télikabátot viselt és meztelán volt. Első pillanatban azt hitte, hogy elmechaborodottal van dolga és igazolásra szólította fel, majd felvitte a rendőrségre. Kiderült, hogy a férfit *Opriș Constantinnak* hívják, kovási illetőségű és nem örült, hanem közönséges tolvaj. Elmondotta, hogy a kabátot lopta és azért vette magára, mert azt hitte, hogy így nem lesz feltűnő. Miközben kihallgatása folyt, jelentkezett a rendőrségen *Horzsa Tódor* nagybányai lakos és bejelentette, hogy ellopták télikabátját. Az eltűnt télikabátot nyomban meg is kapta. *Opriș* atadák az ügyésznek.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Mindazoknak, akik *Kállay József* elhunytával alkalmával részvételükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk köszönetet.

A KALLAY-CSALÁD.

Öt huszalan nap egy héten Görögországban. Atnéből jelentik: A görög lapok közlik a kormányzat azt a rendeletét, amely szerint a hét öt napján tilos a husztogasztás. Ezenkívül augusztus 10-től kezdve kötelezték a fűszerkereskedőket, hogy nyilvántartást vezessenek azokról a vevőkről, akiknek cukrot adnak el.

BIZTONSÁGBA HELYEZIK VELENCE MŰKINCSEIT.

Rómából jelentik: Az *Osservatore Romano* csütörtöki száma közli *Piazza veleneci bíboros* pátriárka és a helyi hatóságok közös megállapodásának híreit, mely szerint a veleneci *Szent Márk-templom* s a többi egyházi épületek nagyértékű művészi műkincseit állami segítséggel leszerelik és biztonságba helyezik. A *Palazzo Ducale*, *Sansovino loggia* és a *San Marco* összes függősegei („*Isola d'oro di Venezia*”) teljesen háborús mezbe öltöztek. A veleneci hatóságok az ellenséges repülőgépek okozta károkkal szemben ezért tartották szükségesnek a fenti intézkedéseket.

Mozgalm a nemzetvédelmi adó törlesztésére.

Temesvár. Saját tud. A Kereskedelmi Testületek Szövetsége illetékes helyen sürgősen kérte, hogy a kisösszegű vásárlásokat mentesítsék a kétszázalékos nemzetvédelmi adó alól. Hasonló kérést terjesztettek elő a cukrázók is. Kérésükre válasz még nem érkezett.

A DUCE ÜDVÖZLETE KRUPP IPARVEZÉREK. Berlinből jelentik: *Alfieri* berlini olasz nagykövet fogadta *Krupp*ot, a *Krupp*-művek vezérét. *Krup* ara kérte a nagykövetet, tolmácsolja köszönetét a *Ducenak* a hetvenedik születésnapja alkalmából kifejezett szeretkekvánataiért.

13 lei az egységes kenyér Temesváron. Saját tud. A temesi királyi Elytartóság armegállapító bizottság csütörtökön hosszú vita után megállapította az egységes népliszt és népkenyér maximális árát. Az armegállapító bizottság határozata szerint a népliszt ára 12 lei, 10 bani a malomban, míg a népkenyér ára 13 lei. Az armegállapító bizottság kimondotta, hogy ezek az árak csak feltételesek. Kérni fogják az illetékes miniszteriumtól a bűz árához viszonyított listát és kenyérráak táblázatát.

Borzalmas vihar pusztított Szilágy megyében. Szilágyosmlyórol jelentik: Borzalmas erjű vihar vonult el Vármező község felett. A vihar során a villám beütött *Negresan* Iuon csűrjébe, amely lángot fogott és a bent lévő két borjú odáégett. *Negresan* Iuon és felesége a mezőn dolgozni voltak, csak a 12 éves kislánya maradt odahaza a házban. A gyermek kétségbeesett segélykiáltásokkal szaladt ki az udvarra, amikor a tüzlángokat meglátta, de a vihar őt is elsodorta és a segítségére siető emberek eszméletlen állapotban találták meg az udvaron. Szerencsére a hirtelen zápor eloltotta a tüzet és így nem terjedhetett át a szomszédtelekre is, ahol az ezévi termés volt felhalmozva. A gazdálkodó kára meghaladja a százezer lejt. A szomszédos *Bodea* község határában *Sur* Iuon 17 éves legény a mezőn legelő marhákat őrizte. A hirtelen jött vihar elől a legény nem talált menedéket és a villám agyonlőtte. A szerencsétlen legény azonnal meghalt. A hatóságok megindították a vizsgálatot.

Az aradi Kölcsey Egyesület színműpályázata. Az aradi Kölcsey Egyesület erdélyi írők számára az elmúlt iskolai év végén két pályadíjat tűzött ki olyan színdarab jutalmazására, melyet 10—12 éves tanulók az iskolai színpadon félóra alatt eljátszhatnak. A színpadi mű anyaga a mai falusi vagy városi társadalomból merített életjelenségek, melyeknek írámai és vizuális fészültsége nem haladja meg a népiszkolai tanulók szemléletkörét, irodalmi nyelvén pedig hű tükre a magyar népléleket. Az első jutalomdíj 500 lei, a második 400 lei. A nyomatásban meg nem jelent és sehol elő nem adott pályaműveket az író nevét tartalmazó zárt jellegű levéllel 1940 szeptember 15-ig lehet beküldeni a Kölcsey Egyesületnek. Székhely: *Isván* főtitkárhoz címezve, *Aradra*, *Bulevard Regele Ferdinand* 19.

Az első tíz lei

Lapunk tegnapi számában segítséget kérünk *Nagy Mária*, nyomorgó magyar tanító-nő számára. Amint reméltük is, ez a segélykérésünk sem maradt visszhangtalan. Az első, aki meghallgatta kérő szavunkat, egy szegény nyugdíjas nő volt, aki a maga szűkös anyagi viszonyaihoz mérten, 10 lejt adott át nekünk *Nagy Mária* részére. Ez a tíz lei beszedés bizonyította a mi magyar olvasóink megértő, testvéri áldozatkészségének. Mert ez a tíz lei egy szegény nyugdíjas nő részéről legalább olyan, vagy talán még sokkal nagyobb áldozat, mint száz, vagy ötszáz lei azok számára, akiknek a sors többet juttatott. Hiszük, hogy ezt az első tíz lejt még sok-sok tíz lei fogja követni.

Időjárás

A bucurești időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mersékeli szél, egyes helyeken eső, a hőmérséklet alig változik.

Hatalmas gyártüz Vizaknán. Bucarestből jelentik: *Vizaknán* hatalmas tűz pusztította el az ottani gyárat. A tűzet a gyár egyik kazánjában bekövetkezett robbanás idézte elő. A tűz a gyártelep jelentős részét elhamvasztotta. Az anyagi kár meghaladja a 20 millió lejt.

Mussolini felavatta a Tiberist szabályozó munkálatokat. Rómából jelentik: A *Duce* ünnepélyes külsőségek között avatta fel a *Tiberist* szabályozó munkálatokat. Rómától délre, ahol 1937 márciusában *Mussolini* tette az első csákánycsapásokat. A folyó egyik kanyarulatának megszüntetéséről van itt szó, négy kilométer hosszúságban, mesterséges mederrel, amely 1290 méter hosszú és kétszer olyan széles, mint a rendes folyóágy. Ezt a munkálatot azért végezték, hogy meggyorsítsák a víz lefolyását és így kiküszöböljék az árvízveszedelmet. *Mussolini*t a munkálatoknál alkalmazott munkások, akik résztvettek a tervek megvalósításában, lelkesen ünnepelték.

Balesetek a bányavidéken. Nagybányáról jelentik: A nagybányai kereszthegyi aranybánya harmadik szintjén, miután a szabályszerű kopogozás megtörtént, a munkások nekikezdték a fúrásnak. *Cilipsan* *Jakab* 28 éves bányász alig dolgozott valamit, amikor egy meglazult kőzet, amit a kopogozásnál nem vettek észre, lezuhant és a szerencsétlen munkásra esett. *Cilipsan* sérülésein kívül lábtörést szenvedett. — *Lachner* *Matild* öt éves nagybányai kislány almáért mászott fel a fára. A fa tetején elvesztette egyensúlyát, lezuhant és könyökcsontját törte.

350.000 német gyermek ingyenes nyaraltási akciója. Berlinből írják: Ebben az évben legalább 350.000 serdülőkorú — 13—15 éves — német fiút, meg leányt visznek falura nyaralni. Közülük 150.000 városi gyermek a nyugati iparvidékek kevésbé tethős lakosságából kerül ki.

Maga alá temette a felborult kocsi. *Ploestiből* jelentik: *Megrázó* szerencsétlenség történt vasárnap este *Ploestiben*. *Zaharescu* *Gheorghe* ploesti illetőségű nagybirtokos kocsijával birtokáról tért vissza. A lovak megijedtek és ennek következtében a kocsi felborították. *Zaharescu* olyan szerencsétlenül esett a kocsi alá, hogy a helyszínen kiszenvedett, míg az ugyan-csak a kocsin tartózkodó alkalmazottja súlyos sérüléseket szenvedett.

61.000 német anya üdülhet az állam költségén. Berlinből írják: A német birodalom tervszerűen gondoskodik a hadbavonultak feleségeiről s az anyákról, akiknek fiai a harcokban küzdenek. Az 1940—41-es esztendőre eddig kerekén 61.000 német anyának biztosítottak néhány hetes ingyenes tartózkodást valamelyik alkalmas üdülőhelyen. Jóllehet igen sok üdülőtelepet a nemzeti szocialista népjóléti intézmény meg a véderő vesz igénybe, a frontharcok feleségei és az üdülésre szoruló anyák számára 160 otthont tartanak fenn.

Apja védelmében leszarta nagybátyját egy nagysármási gazdálkodó. Nagysármásról jelentik: Ma délelőtt 9 és 10 óra között megrondító tragédia játszódott le a községben. Két fivér, *Szabó Imre* és *Szabó Endre* sármási gazdálkodók között nézeteltérés, majd szóváltás keletkezett, amely tetlegességig fajult. Verekedés közben érkezett a helyszínre *Szabó Endre* gazdálkodó *József* nevű, 19 éves fia, aki apja védelmére kelt és bicskát rántott. Az éles zsebkéssel olyan végzetes módon szurta mellbe nagybátyját, *Szabó Imrét*, hogy a szerencsétlen ember, akinek a szívet járta át az éles zsebkés, pillanatok alatt elvérzett és holtan maradt a helyszínen. A fiatal gyilkost a csendőrség nyomban letartóztatta és a vizsgálat lefolytatásáig őrizetbe vette *Szabó Endrét* is. Hatósági intézkedésre a meggyilkolt *Szabó Imre* holttestét beszállították a kolozsvári törvényszék honctani intézetébe. A tragédia Nagysármáson és környékén mély megdöbbenést és részvétet keltett.

Legszebb imakönyvek:

Egi Lant. Imádságos és énekes könyv	100 lei
P. Boros: En Uram, én Istenem.	
Férfiak részére. Félvásznonkötésben	40 „
Férfiak részére. Egészvásznonkötésben	50 „
P. Boros: Mária légy Anyám!	
Nők részére	60 „
Kis imakönyv. Pázmány Péter után.	
Egészvásznonkötésben	65 „
Scheffler: Jézus Neked Élek. Gyermekek imakönyv	40 „
Megrendelhetők kiadóhivatalunk utján.	

• Idéges embereknél és lelkibetegyeknél az igen enyhe határu, mindig megbízható természetes „Ferenc József” keserűviz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — kiadós bélürülést, jó gyomoremésztést és elegendő étvágyérzetet hoz létre. Kérdezze meg orvosát.

SPORT

Feloszlik az AMTE, TMAC és a Kárpát FC?

Megváltoztatják-e a legfelső sportfórum sérelmes döntését?

A Nemzeti Bajnokság A) Ligájában a rövidesen meginduló bajnoki küzdelemben tizennégy csapat áll rajthoz. Az átszervezés hosszú hónapokon át vajudott, míg végre „megfelelő” megoldást találtak. Erről a megoldásról szeretnénk néhány szóban megemlékezni. Az Ország-ör-szervezet, mint a legfelsőbb sportfórum, mint ismeretes, legutóbbi ülésén kimondotta, hogy az első osztályban az 1940—41-es bajnoki idényben az eddigi tizenkét csapat helyett tizennégy csapat szerepel. Kijelölték a résztvevő csapatokat is. Eddig minden rendben is volt. A döntés értelmében azonban legnagyobb meglepetésre kizárták az első osztályból, az aradi AMTE-t, a temesvári TMAC-ot és a nagybányai Kárpát FC-t. Mindhárom csapat közismerten magyar egyesület, vezetőségi tagjai között, azonban néhány román és néhány zsidó ur is helyet foglalt. A sérelmes határozatot sokféleképpen indokolták, de a legerősebb érv az volt, hogy az illető egyesületek zsidó vezetése alatt állottak, tehát, mint ilyenek a zsidótörvény rendelkezései értelmében a jövőben nem fejtethetik ki sportműködést és nem jogosultak az ország labdarugó sportjának első osztályában való részvételre. Ugylátszik arra nem gondolnak, (?) hogy a határozat folytán az erdélyi magyar sportot benitották meg. A kérdéses három csapat jelentős sportmultra tekinthet vissza. Az aradi AMTE egyike a legelső aradi labdarugó-csapatoknak s mint munkásegység a játékosok nevelését tűzte ki célul és igen sok tehetség került ki közülük. A TMAC két régi temesvári egyesület, a TAC és a TMTE összeolvadásából keletkezett, míg a Kárpát FC a feltörő nagybányai sportot képviselte. Mindhárom egyesület játékosai kilencven százalékban magyarok. Igaz, hogy a vezetőségi tagok között zsidók is vannak, de ezt a kérdést át lehetett volna hidalni, nem volt szükség ilyen erélyes rendszabályok megtételére.

A döntés alapján mindhárom csapatnak joga van a B csoportban indulni, ami természetesen nagy erkölcsi és anyagi hátrányt jelent az A csoporthoz viszonyítva. Természetes, hogy az érdekelt egyesületek nem nyugosznak bele a sérelmes határozatba, amely jogtalanul alacsonyabb osztályba vetette őket vissza, — a határozatot ezért megfellebbezik és kéri visszahelyezését az A Ligába. Határozatilag kimondották, hogy a B Ligában nem indulnak, inkább feloszlatták labdarugócsapataikat. A nagybányai Kárpát FC esetleg elindul a Kerületi Bajnokságban.

A fővárosi sportsajtót is élénken foglalkoztatja a kérdés. Megállapítják, hogy a három egyesület fellebbezése teljesen kilátástalan, mert az Ország-ör-szervezetnek, mint a legfelsőbb sportfórumnak döntése: megfellebbezhetetlen.

Ilyen körülmények között kemolyan számolni kell azzal a ténnyel, hogy az AMTE, TMAC és a Kárpát FC feloszlik. Az anélküli és mostoha bánásmódban részesített kisebbségi labdarugósporthoz pedig katasztrófális hatással volna ezeknek a csapatoknak a feloszlása.

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pírula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 25 lel. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

Győztek az oroszok Szófiában

Spartak—Slavia 4:1 (1:1)

Szófiából jelentik: A bolgár fővárosban vendégszerepelt a moszkvai Spartak csapata. Az első szovjet futballcsapat szereplését óriási érdeklődés előzte meg. A vendégek szereplése felülmúlt minden várakozást. A csapat tökéletes angol rendszerben játszik és 1:1-es félidő után 6:1 arányban győzött. A szovjetcapat ma Szófia válogatottjával mérkőzik.

POSTAFIÓK

Megújítják a krakkói német színház technikai berendezését. Az idei nyári szünet alatt a krakkói német színház színpadtechnikai berendezéseit alaposan átalakították, úgy hogy ez a fontos kulturhivatást teljesítő intézmény a jövő színházi szezonban a legnagyobb technikai felkészültséget igénylő darabok előadására is vállalkozhatik. A krakkói német színház egyébként szeptember 1-én Hebbel „Agnes Bernauer” című darabjával kezdi az új színházi évadot.

Katonáskodó német művészek kiállítása. Nem mindennapi kiállítás nyílik meg ma Berlinben. A harcúren katonáskodó művészek Berlinben aug. 15-től október 15-ig kiállítás keretében mutatják be legújabb alkotásaikat. A kiállítás technikai részét a „Deutsches Frauenwerk” birodalmi szervezete bonyolítja le.

Szeptember elsején megkezdte szezonját az aradi Kamara Színház. Mészáros Béla és Felhő Ervin kitűnően szervezett aradi Kamara Színháza megkezdte próbáit és szeptember elsején megkezdik a szezon. Az aradi közönség örömmel várja a Kamara Színház kapunyitását.

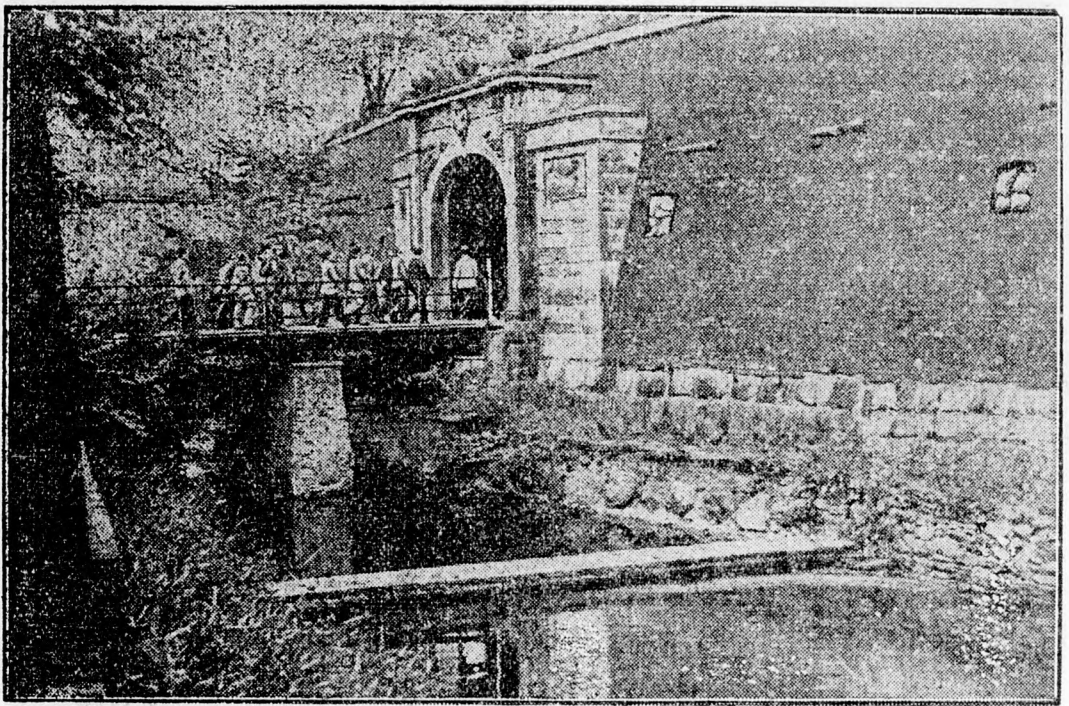
Németh László, az újabb magyar írógárda nagytehetségű tagja két új, erdélyi tárgyú darabbal szerepel a jövő évadban a magyar színpadokon. Egyik új darabjában Báthory Zsigmond alakját és korát viszi színpadra, a másikban Bethlen Kataró, a nagy írónról és szervezőtehetségről ír.

Babay József új szindarabot ír. Az európai nevű kitűnő magyar író, Babay József Postaszekrény címmel írt új vigjátékot. A kitűnő író új darabja egy kisvárosban játszódik le, ahol ellopják a postaszekrényt, amely tele van levéllel. Ebből indul ki aztán a sok mulatságos történet, bonyodalom.

„Kétféjű” gyufát gyártanak Angliában. A „Daily Express” című londoni lap javaslatára és tekintettel a nagy fahiányra, az angliai gyufagyárak a jövőben csökkentik a mennyiséget, de a piacra kerülő gyufaszálak mindkét végét be fogják vonni foszforral, úgyhogy minden egyes szálat kétszer is használni lehessen.

Szabadtéri hangversenyek Párizsban. Párizsból jelentik: (Contar)

A német repülők saxofon zenekarai, valamint a gyalogosok zenekarai néhány nap óta minden nap, különösen azonban vasárnap délben hangversenyt rendeznek Párizs terein. Erre az alkalomra több zenekart egyesítettek. Különösen látogatottak és igen érdekesek a Place de la Concorde-on, valamint a Place de l'Opéra-n tartott hangversenyek. A Tuileriákban rendezett egyik hangversenyen 9 zenekar vett részt és maga a hadsereg zene-főfelügyelője vezényelt. A Place de Notre Dame-on ezer meg ezer párizsi hallgatja állandóan a ritka zenei eseményt.

A Seeland dán szigeten, Helsingönnél, a Sund bejáratánál emelkedik az irodalomtörténeti erősség, Kronborg vára, amely arról nevezetes, hogy Hamlet dán királyfi, (akiről tudvalevőleg Shakespeare híres drámáját írta), itt élte le utolsó éveit. Az erősséget széles, vízzel teli árkok veszik körül, amelyeket még 1574—85 között ástak, mikor a várat II. Frigyes király felépítette. Most a régi vár katonai légvédelmi menedékhelynek van átalakítva

TENISZ

Szombaton és vasárnap kerül sor a Dreher—Haggenmacher-Kupa küzdelmeire

A nagyváradai Dreher-Haggenmacher sörgyár 1930 márciusában egy közel félméter magas ezüst vándorszeleget alapított a nagyváradai teniszsport fejlesztése érdekében. A Nagyváradai Sport Egylet rendezésében évenként lebonyolításra kerülő küzdelmek minden alkalommal Erdély legkiválóbb teniszeseit gyűjtötte össze. A szelegért Nagyvárad, Szatmár, Arad, Kolozsvár, Marosvásárhely és Brassó csapatai küzdöttek. Az NSE három ízben, a NAC kétszer, az aradi Glória SE egyszer, míg a Kolozsvári Atlétikai Club háromszor egymásután nyerte meg a versenyt s így a szabályok értelmében az értékes szeleg 1938-ban végképp a kolozsváriak birtokába került.

Ekkor a sörgyár sportkedvelő igazgatósága egy újabb igen szép kiviteli szeleget adományozott, amelyért változatlan szabályok szerint már az elmúlt évben megindult a küzdelem. Ezúttal a Kolozsvári Tenisz Club lett győztes és így

a Szeleg egy évre a kincses városba vándorolt. Ezúttal — mint már megírtuk — augusztus 17. és 18-án rendezik meg a Nagyvárad SE a Kupa-versenyt, a CFR teniszpályákon. A mérkőzéseken részt vesznek az összes nagyváradai egyesületek; leadta nevezését a kupavédő Kolozsvári TC és a Kolozsvári AC és meghívást kapott a Marosvásárhelyi SE, az aradi Gloria SE és a Szatmári SE csapata is.

Hogy a közönség érdeklődése felélenküljön az újabb fejlődésében levő teniszsport iránt, a rendező egylet vezetősége mérsékelt belépti-díjakat állapított meg s így a küzdelmeket minden sportkedvelő végigélvezheti. Egyébként a rendkívül nivósnak és izgalmasnak ígérkező verseny, az idei tenisz évad utolsó nagyobb versenye lesz Nagyváradon.

Az oradeai mozgóképszínházak műsora:

DORIAN: A NYUGATI VILLÁMHABORÚ.
APOLLÓ: SCHERLOCH HOLMES UTOLSÓ KALANDJA.

KÖZGAZDASÁG

A borárok hirtelen emelkedése súlyos helyzet elé állította az ecetgyárakat

Marosvásárhelyről jelentik: A mezőgazdálkodásra rendkívül kedvezőtlen időjárás súlyosan érinti a szőlőgazdaságot is. A gyakori esőzések következtében a szőlők permetezése hiábavalónak bizonyultak igen sok helyen, mert az eső lemosta a permetet és így nagymértékben felléphetett a peronoszpóra, amely erősen megtizedelte már eddig is a termést. A rossz időjárás okozta károk egyes gazdaságokban 50, sőt van rá eset, hogy 70 százalékos termésvesztéssel eredményeznek. Ennek hatása máris érezhető, mert a borárok az utóbbi hónapokban erősen emelkedtek.

Miután egy különleges törvény évekkel ezelőtt elrendelte, hogy ecetet csak borból lehet előállítani, a borárok hirtelen emelkedése most súlyos helyzet elé állította az ecetgyárakat.

Marosvásárhelyi munkatársunk ebben a kérdésben felkereste az egyik helyi ecetgyár vezetőjét.

Ez év március negyedikén törvény jelent meg, amely — mint ismeretes — szabályozta az ipari termékek árát, így az ecetet is. Ezzel szemben az ecetgyártáshoz felhasznált nyersanyagok árát nem korlátozták, mert a bor, szőlőszet termék lévén, nem eshetett árrögzítés alá, azonkívül a tavasz folyamán nem kellett még számolni a borárok rohamos emelkedésével. Ez az emelkedés március óta általánosságban elérte a 100—150 százalékosra is, míg az ecet ára a megszabottnál magasabbra nem emelkedhetett. Erre való tekintettel az ecetgyárak egyenként és bucsuresti központjuk útján is többször kérték a nemzetgazdasági minisztériumot, hogy vizsgálja felül a nyersanyagdrágulás folytán az ecetgyártásban előállt helyzetet. A minisztérium, valószínű, most tanulmányozza a kérdést, mert eddig még semmi válasz sem érkezett az érdekeltek kérésére.

A gyárak szerint égetően sürgős ennek a kérdésnek mielőbbi rendezése, mert azok az üzemek, melyek nem rendelkeznek nagyobb mennyiségben elraktározott nyersanyaggal, nem számíthatnak arra, hogy az ügy rendezéséig ideiglenesen megszakítsák a termelést, miután az üzemek beszüntetését egy erre vonatkozó rendelet nem engedélyezi és így sok esetben ráfizetéssel kell számolniuk. Így 1940 február végén a 10 Maligandos bor ára 7 lei volt, az ecet ára literenként ugyanakkor 13 lei. Júliusban a bor ára már 13 leire emelkedett, az ecet ára azonban a március 4-én megjelent törvényben megállapított maradt.

A gyárak literenként négy leiese termelési költséggel számolnak, amit az újonnan beszerzett nyersanyag feldolgozása esetén veszteséggel kell elkönyvelniük.

Ilyen körülmények között ismét előtérbe lépett a gyárosok körében az a gondolat, hogy kérik az ecet szeszből való előállításának engedélyezését is.

Az 1936 júniusában megjelent törvény ugyanis a szőlőtermés védelmére elrendelte, hogy a jövőben csak borból szabad ecetet előállítani. A

Bő cukorrépa-termés ígérkezik Erdélyben

Marosvásárhelyről jelentik: A marosvásárhelyi cukorgyár körzetébe tartozó négy megye területén (Maros, Kolozs, Aranyostorda és Kisküküllőmegyék) igen jó termés ígérkezik az idén cukorrépában.

A rendszeres répa-termelés 1922 óta folyik ezen a területen. A termelők érdekeik megvédése végett 1932-ben szindikátusba tömörültek, bekapcsolódva ezáltal a répa-termelők országos szindikátusába, mely 14 fiók szindikátusból áll. Ezek közül a marosi szindikátus, bár a talaj igen alkalmas a termelésre, meglehetősen másodrendű rangfokozaton áll. Az ország 47 ezer 500 hektárt kitevő répa-termeléséből az elmúlt évben ugyanis csak 2700 hektárt osztottak ki a marosvásárhelyi cukorgyárhoz tartozó körzetre. (A legerősebb szindikátus a Románi körül csoportosuló termelők, akik 7500 hektárt dolgoztatnak fel.) Ebben az évben azonban a kormány felhívást intézett az összes gazdákhöz, hogy korlátlan mennyiségű cukorrépa termeljenek, hogy a lakosság és a hadsereg cukorrelátása ne ütközzön akadályokba.

A kormány, hogy a többtermelést előrhessen, a termelőket munkaidényükre felmentette a katonai szolgálat alól. Az erre vonatkozó rendeletet többször meghosszabbították és jelenleg szeptember 1-ig van érvényben. Tekintettel arra, hogy a répa-betakarítás szeptember 20-ika körül veszi kezdetét, a termelők előreláthatólag november 15-ig újabb haladákat kapnak.

A betakarítás zavartalan elvégzése érdekében a kormány úgy intézkedett, hogy a betakarítási időszakra a szekerek, illetve az igazon állatok a termelők rendelkezésére állhassanak. A répa-művelők vagy visszakapják erre az időre lefoglalt járműveiket és állataikat vagy a legközelebb eső katonai egység bocsátja rendelkezésükre a betakarításhoz szükséges eszközöket és erőket.

Ami az idei termést illeti, ez a marosvásárhelyi körzetben a legnagyobb reményekre jogosít. A kormány, az eddigi 7600 leies cukorrépa

Olcsó és megbízható
tűzifa beszerzés kisembereknek, intézményeknek

Jeney Sándor

apritott és hasábos tűzifa kereskedőnél
Nagyvárad, Str. Nistrului 5.
Telefon: 12-03

rossznak ígérkező bortermeés valószínű, hogy indokoltá is teszi ezt a kérést. A gyárosok szerint az egyedúrsított eszes mostani ára megfelel az 1940 július eleji borárokaknak és ezen az alapon számítva, csak kisebb mértékű áremelkedést igényel az ecetgyártás.

Az ország területén mintegy hatvan működő ecetgyár várja az ügy mielőbbi elintézését.

arat, a termelők és gyárak kiküldöttjeivel meg egyezve, az idei évvel kezdődőleg 10 ezer 400 leiben állapította meg vagonoként, ezzel is fokozva a többtermelés lehetőségét.

A marosi körzetben az elmúlt évben 6376 holdnyi területet ültettek be cukorrépával. Megyénként a következőképpen oszlik meg a vetések kiterjedése. Maros megyében 3414 hold, Kolozs megyében 545 hold, Aranyostorda megyében 1196 hold és Kisküküllőmegyében 1230 hold. A bevetett terület 250 holddal nagyobb, mint tavaly. Ugyancsak növekedett a cukorrépa-termelők száma is, amennyiben a tavalyi 5200 termelővel szemben az idén 6116 gazdálkodó ültetett cukorrépa.

Az idei termésnek az időjárás is kedvezett. Mindössze Székelykozsárd környékéről jelentettek árvíz okozta károkat. Más helyen a termés sokkal kiadósabb, mint tavaly.

A marosi körzet cukorrépa-termésének felet kistermelők szolgáltatják. A nagytermelők (10 holdon felüli ültetvények) közül egy mezőgerbenesi földbirtokos rendelkezik a legnagyobb cukorrépa-ültetvényvel. Mintegy 80 hold területen termel répa.

A kormány ama felhívása, hogy ezután korlátlan mennyiségben lehet répa termelni, bizonyára elősegíti majd a kistermelők számának gyarapodását is.

Szigorúan ellenőrzik az építőipari munkaadók és munkások engedélyeit

Kolozsvárról jelentik: A Szamosvári Emlékirat Céhének vezetősége a napokban terjedelmes emlékiratot adott be a kolozsvári munkaügyi vezérfelügyelőséghez és a munkakamarához, amelyben részletesen feltárta a szakma jelenlegi nyomasztó helyzetét.

Ebben az emlékiratban egyben jogorvoslatot kértek az építőipar különböző ágaiban mindinkább elharapódzó iparengedély nélküli, ugynevezett „fekete” munkavállalók ellen annál inkább, mivel a jelenlegi körülmények között az építkezések egy Kolozsváron, mint a tartomány valamennyi megyéjében érezhetően csökkentek, sőt az egyes építkezési anyagok hiánya még a már megkezdett munkák befejezését is akadályozza. Ennek kihatása nemcsak az építőmunkásságot, de munkaadókat is érzékenyen érinti. Súlyosbítja a helyzetet az előzetesen említett engedély nélküli munkavállalók jogtalan versenye, akik kedvezőbb feltételek mellett vállalhatnak munkát megadóztatott szaktársaiknál.

Az emlékirat alapján az érdekelt intézmények vezetői dr. Chirila Ioan munkaügyi vezérfelügyelő s dr. Moldovan Hariton munkakamarai elnök elhatározták, hogy meglepetés-szerűen sorozatos vizsgálatot indítanak az engedély nélkül dolgozó építőiparosok leleplezésére, ugyancsak azok ellen, akik ilyeneket alkalmaznak. A vizsgálatok során nemcsak a munkavállalók iparengedélyeit, de az alkalmazott szakmai munkások munkakönyveit is felülvizsgálják és mindazokat, akik iparengedély, avagy munkakönyv nélkül dolgoznak, a munka-bírószág elé állítják.

A világháború legvéresebb harcainak színterére vezeti el az olvasót
BETTY SCHNEIDER:

VERDUN HALOTTAI

című megkapó szépségű könyve, amely most jelent meg Fodor Viola művészi fordításában. — A nyolcszázézer hősi halott emlékét megindító elmélyüléssel idéző műnek különös időszerűséget kölcsönöznek a közelmúlt eseményei, azért a kiváló német író könyve fokozott érdeklődésre tarthat számot.

Ára 80 Lei és portó — Megrendelhető a „Magyar Lapok” kiadóhivatalában

LEGUJABB

Román-magyar tárgyalások Turnu-Severinben

A magyar minisztertanács ülése. — A román kormány meghívója a tárgyalásokra. — Hory András rendkívüli követ vezetésével még e hét második felében megérkezik Turnu-Severinbe a magyar küldöttség

Budapestről jelentik (Magyar Távirati Iroda): A magyar kormány tagjai szerdán délelőtt 9 órakor *Teleki* Pál miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács, mely időszzerű ügyeket tárgyal, délelőtt 11 órakor ért véget.

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda úgy értesül, hogy a román kormány hivatalos meghívást juttatott el Budapestre a magyar-román tárgyalások megkezdésére. A tárgyalások színhelye, hír szerint, Turnu-Severin lesz. A magyar küldöttség *Hory* András titkos tanácsos, rendkívüli követ és meghatalmazott mi-

niszter vezetésével a hét második felében Turnu-Severinbe megy és megkezdődik a megbeszélések a román küldöttséggel.

Rómából jelentik: A *Popolo di Roma* a következőket jelenti Budapestről: A legújabb román válasz azt a javaslatot tartalmazza, hogy a magyarok küldjenek Turnu-Severinbe bizottságot. Magyar részről ezt a javaslatot azonnal elfogadták. A tárgyalások még e hét végén megkezdődnek. A magyar bizottságot *Hory* András rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter vezeti. A magyar vezérkart egy magasrangú tiszt fogja képviselni.

Szerdán hajnalban légirojadó volt Berlinben

Az olasz repülők az éjszaka kétszer intéztek támadást Málta ellen. — Több órahosszáig tartó német támadások Skóciában és délkeleti Angliában

Berlinből jelentik: Hosszu idő óta először szerdán hajnalban légi rojadó volt Berlinben. Éjszaka két órakor megszóltak a légi veszélyt jelző szirénák, mire a lakosság levonult az óvóhelyekre. A készültség háromnegyed órahosszig tartott.

Londonból jelentik: A Reuter-iroda máltai értesülése szerint olasz repülőgépek az éjszaka kétszer is megtámadták Máltát. A ledobott robbanó és gyújtóbombák kárt okoztak.

Londonból jelentik: (Reuter.) Szerdára virradó éjszaka Anglia különböző vidékei felett ismét jeleztek ellenséges repülőgépeket. A németek bombákat dobtak is Skócia északkeleti részére. A hullámokban érkező ellenséges repü-

lőgépek megtámadták Anglia délkeleti részét. A támadás több órán át tartott.

AZ IGAZI NAGY TÁMADÁS MÉG HÁTRA VAN

Rómából jelentik: Az olasz lapok rendkívüli érdeklődéssel követik az Anglia elleni folytatódó német támadást. A Lavoro Fascista berlini jelentése szerint az angol védelmi rendszer elpusztítása kiméletlen harcokkal továbbfolyik. Német körökben hangoztatják, hogy a német bombavetők mostani támadásai csak enyhe mutatót adnak abból, hogy a német légi erő mire képes. Az igazi nagy támadás még hátra van, feltéve, hogy az angolok azt vallalni fogják.

Vége lesz-e a háborúnak szeptemberre? — Olasz felelet: Napok vagy órák nem számítanak olyan harcban, mely a világ képét megváltoztatja

Rómából jelentik: A „Regime Fascista” szerint sokan felvetik azt a kérdést, vajjon vége lesz-e a háborúnak szeptemberre.

— Ez a kérdés — írja a lap — különös fényt vet azokra, akik fölvetik, minthogy egy ilyen harcban, mely az egész világ külső képét megváltoztatja, a napok vagy órák nem számítanak. Mások azt a kérdést vetik fel, vajjon lesz-e partraszállás Angliában. Erre a kérdésre csak annyit válaszolhatunk, hogy a legfőbb elhatározás a német birodalom vezérének a kezében van, aki akkor hozza meg a végső elhatározást, amikor a támadást a legkevesebb áldozattal és a siker legnagyobb reményében hajthatja végre.

A NÉMET-RÓMAI VILÁG TÖRTÉNELMI RENDJENEK HELYREÁLLÍTÁSA

Rómából jelentik: A Voce di Bergamo érde-

kes cikkben foglalkozik a germán és római világ szerepével az új Európában. A tengelyhatalmak győzelme — úgy mond — Európában helyreállítja a római-német világ történelmi rendjét. Ez az egyetlen rendszer Európában mely tartós egyensúlyt tudott létesíteni. A germán világ most már egyesítette egy allamban a régi német birodalom összes alkotó részeit. A római-germán világ még két másik hatalomra számított: az egyik Spanyolország, a másik Magyarország. Történelmi végzettszerűséget kell látni abban, hogy az új Európa felépítésében ismét Olaszország, Németország, Spanyolország és Magyarország működik együtt. A fasiszta és nemzeti szocialista Olaszország és Németország mellett a fallangista Spanyolország és a magyar tradícionizmus jelentik az új Európa igazi erőit.

Luxemburg beolvad a német birodalomba
Érvénytelenné vált az eddigi luxemburgi alkotmány

Luxemburgból jelentik: (Német Távirati Iroda) *Simon*, a polgári közigazgatás főnöke beszédet mondott és enek során rámutatott Luxemburg város és lakosságának német jellegére. *Simon* megállapította, hogy a luxemburgi alkotmány a nagy-

hercegnő és a kormány elmenekülésével érvénytelenné vált.

Ugyisint érvénytelen a luxemburgi hivatalnokoknak a nagyhercegnőre tett esküje is. A német polgári közigazgatás bevezetése jogilag új

helyzetet teremtett, mely lojalitásra kötelezi a luxemburgi tisztviselőket a német közigazgatás által létesített szervek iránt. A „nagyhercegség” és „Luxemburg állam” kifejezést a jövőben minden hivatalos iraton mellőzni kell.

Angol repülők több ízben is bombáztak nyílt, védetlen német városokat. Ez a kép egy hannoveri házról készült, amelyet ötezer méter magasból ledobott, nehéz angol légibomba romboló szét.

Archiadatok

Lakás

Egyszobás
utcai lakás mellékhelyiségekkel kiadó. — Nagyvárad, Nicolae Zsiga-utca 50. szám.

Butorozott szoba
maganos térinek aug. 15-re kiadó. Nagyvárad, Str. Pasteur 23., felső csengő.

Jókarban
levő modern gyermek-kocsi eladó. Hatvány, Nagyvárad, Calea Ruinelor 12. szám.

Modern
2 szobás konyhas lakás szeptember 1-re kiadó. Oradea-Nagyvárad, Miorita 7. szám.

3 szobás
parkettes lakás mellékhelyiségekkel kiadó. Nagyvárad, I. G. Duca 6. szám alatt.

Két- és háromszobás lakás azonnal kiadó. Nagyvárad, Strada Vlahuta 44. szám.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-út 5. szám.

Különléle

Keresek
megvételre Nagyváradon kis családi házzal cca 200.000 lei értékben. Hosszu lejáratú kölcsönrel terhelhet 250.000 lei értékű is lehet. Cimeket a kiadóba kérek.

NAGYOBB

bérbérek kezelését és ellenőrzését elvállalja dr Lengyel Zsigmond, a Háztulajdonosok Szövetsége ügyvezető elnöke.

Eladó telek
házzal vagy anélkül. 1 szoba, konyha kiadó szeptember 1-re — Oradea-Nagyvárad, Str. Petru Rareş 12.

Házvezetőnek
menne fiatal uriaszony. — Nyéky F. Brad, Jud. Hunedoara

Sport gyermekkocsi
jókarban levő eladó. Nagyvárad, Wilson-u. 19-b.

GENZURAT